Handläggare
Rektor Christine Gustavsson

Datum
2024-04-01

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Rinkabyholm

Upprättad: 2019-01-30

Reviderad: 2025-08-18

Kalmar kommun

Innehållsförteckning

Inledning s 3-4

- Syfte och bakgrund
- Främja likabehandling och motverka kränkningar
- Ett sammanhållet uppdrag
- Tillitsfulla relationer
- Normer, normmedvetenhet och normkritik

Definitioner s 5

Styrdokument s 6

Främjande och förebyggande arbete s 7

Plan mot kränkande behandling s 8

Aktiva åtgärder mot diskriminering s 9

Plan mot diskriminering s 10

Fördjupnings- och referensmaterial samt pedagogiskt material s 11-14

Inledning

Syfte och bakgrund

Dokumentet är Utbildningsförvaltningens beskrivning av den lägstanivå som en plan mot diskriminering och kränkande behandling ska innehålla.

Denna Plan mot diskriminering och kränkande behandling riktar sig till alla barn och vuxna på förskolan Rinkabyholm. Planen är framtagen av skolledarna i samråd med personal på förskolan. Den kommer årligen revideras.

Nedanstående punkter har, i kombination med det som styrdokumenten föreskriver, varit viktiga utgångspunkter vid framtagandet av detta dokument.

Exempel på framgångsfaktorer i likabehandlingsarbetet är:[1]

- att arbeta med ett normkritisk förhållningssätt,
- att hela verksamheten är delaktig (inklusive barn och elever)
- att aktivt och löpande arbeta med planen mot diskriminering och kränkande behandling
- att planen grundas i verksamhetens situation här och nu.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som förskolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en förskolemiljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förskolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och förskolans värdegrund, så som styrdokumenten formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar alla barns lika rättigheter och möjligheter i förskolan.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med förskolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn utvecklar i arbetet med värdegrunden, kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

[1] Se Skolverkets hemsida: Sju timmar om... Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Utdrag ur förskolans läroplan, Lpfö 18:

"Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.
Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar."

Tillitsfulla relationer
Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen i förskolan.. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling[2], lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet – att låta barnets livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen utifrån de behov de har,
- att bygga ett förtroendekapital att ta av vid ev. konflikter,

Normer, normmedvetenhet och normkritik
Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i förskolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper.

Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.
Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla förskolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan.

I flera rapporter[3] fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom förskolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

[2] Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* (Doktorsavhandling, Gothenburg Studies in Educational Science, 338). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
[3] Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik,* Emilia Åkesson, Amphi Produktion */Förskolan/skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik*

Definitioner

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering**: innebär att ett barn eller en elev ***missgynnas*** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

- **Indirekt diskriminering:** innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

- **Trakasserier**: innebär ett uppträdande som ***kränker någons värdighet*** och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

- **Kränkande behandling:** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan till exempel uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.

- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

Styrdokument

- **Skollag (2010:800)**, 6 kap
- **Diskrimineringslag (2008:567)**
- **Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling**
- **Läroplan för förskolan Lpfö 98 - Reviderad 2016**,
    - Förskolans värdegrund och uppdrag
    - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
    - 2.2 UTVECKLING OCH LÄRANDE
    - 2.3 BARNS INFLYTANDE
    - 2.7 FÖRSKOLECHEFENS ANSVAR
- **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 - Reviderad 2017**,
    - Skolans värdegrund och uppdrag
    - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
    - 2.2 KUNSKAPER
    - 2.3 ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE
    - 3. Förskoleklassen
    - 4. Fritidshemmet

Styrdokumenten för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konvention om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Främjande (för likabehandling) **och förebyggande arbete** (mot diskriminering och kränkande behandling)

Rektor är ytterst ansvarig för planens upprättande samt att likabehandlingsarbetet och arbetet mot kränkande behandling genomförs i enlighet med rådande styrdokument. Alla som arbetar på Rinkabyholms förskola har ett gemensamt ansvar där alla barn känner sig trygga och blir bemötta och behandlade med respekt.

Planen ligger till grund för förskolans värdegrundsarbete som är en pågående process med att skapa en positiv och trygg miljö med tillgängliga lärmiljöer både inne och ute. Miljöer där varje barn ges möjligheter till trygghet, välmående och förutsättningar till lärande.

Systematiskt kvalitetsarbete:

Insats – Vad gör vi?

- Enhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för barn och elever, personal samt vårdnadshavare. Uppdateringar av enhetens mål inom normer, värden och trygghet, genomförs i planen vid behov med årlig revidering.

Tid - När?

- En gång per år revideras planen mot diskriminering och kränkande behandling.
- Görs under höstterminen.
- Medverkande i revideringen är rektor, bitr.rektor samt specialpedagog.
- Genomgång av planen genomförs under upptaktsdagar vid höstterminen alternativt terminens första APT.
- Återkommande diskussioner som berör kränkande behandling görs under stängningsdagar samt APT.
- Bitr. rektor Jennie Bertilsson presenterar sitt rektorsarbete, under kompetensutvecklingsdagen i februari 2025, inom kränkningar samt rättsliga konsekvenser när pedagoger kränker barn.

Ansvar

Rektor

- Rektor presenterar den reviderade planen mot diskriminering och kränkande behandling under höstterminens upptaktsdagar.
- Avsätter tid vid personalmöten.

Personal

- Bidrar till uppdateringar och justeringar av planen.
- Presenterar planen under vårdnadshavaremöte.

Kartläggning organisationsnivå:

Insats – Vad gör vi?

- Varje avdelning gör en organisationsstruktur över rutiner, övergångar och lärmiljöer för att säkerställa och tydliggöra undervisning och tillgänglighet för alla barn i barngruppen.

Tid - När?

- Uppstart av kartläggning på organisationsnivå börjar vid upptaktsdagar.

- Genomgång av kartläggning på organisationsnivå görs inför höstens barn- och avdelningskonferenser. Senast ve. 44 - Höstlovet.
- Uppföljning av kartläggning på organisationsnivå görs inför vårterminens barn- och avdelningskonferenser.

Ansvar
Rektor
- Säkerställer att tid finns för genomförande av kartläggning, både inne och ute vid behov.
- Säkerhetsställer att barn- och avdelningskonferenser är inlagda i årshjul och kalendarium.
- Ansvar med specialpedagog för genomförandet av barn- och avd.konferenser.
- Specialpedagog dokumenterar genomgången av konferenserna.

Personal
- Arbetslaget ansvarar för att kartläggning på organisationsnivå blir gjord och är förankrad hos alla pedagoger i arbetslaget.
- Lärmiljöpromenader genomförs tillsammans med barnen i både inne- och utemiljön.
- Ser över risker för kränkningar eller utsatthet i lärmiljöer både inne- och ute.
- Aktivt arbete med förhållningssätt och bemötande gentemot barn och vuxna.
- Pedagogerna identifierar miljöer som kan upplevas otrygga i både inne- och utemiljön.
- Pedagogerna identifierar hur man fördelar sig i de olika lärmiljöerna i både inne- och utemiljön för att främja tillgänglighet och trygghet för barnen.
- Utemiljön ska delas in i zoner som bemannas av ansvariga och närvarande pedagoger.

Tydliggörande pedagogik - Rätten att kommunicera

Insats – Vad gör vi?

Trygghet är en av förskolan Rinkabyholms ledstjärnor. För att skapa trygghet behöver barnen på förskolan tydliga rutiner och strukturer för dagen. Alla avdelningar arbetar med ett gemensamt bildstöd för att tydliggöra dagen, för att skapa förutsättningar till kommunikation och skapa igenkänning för barnen och därmed underlätta övergångar för barnen mellan avdelningar och hus. Under 2024/2025 har all personal på förskolan Rinkabyholm tagit del av det specialpedagogiska lyftet. Det är en utbildning inom specialpedagogik utformad från Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Tid - När?
- Aktivt arbete på enhetens avdelningar med tydliggörande pedagogik, bilder och tecken som stöd, (AKK/TAKK).
- Barnen ska ges möjlighet att ta del av sin dag genom presentation av dagsschema.
- Barnen ska ges möjlighet att ta del av alla lärmiljöer utifrån egna förutsättningar - stöttning av val på aktivitetstavla av närvarande pedagog.
- Barnen ska ges möjlighet till att etablera olika relationer och främja samspel och samverkan tillsammans med olika kompisar.

Ansvar
Rektor
- Ge förutsättningar barn som visar på behov av särskilt stöd.

- Utifrån genomförda barn - och avdelningskonferenser tillsammans med specialpedagog, se över behov av stöd gentemot enskilda barn.
- Specialpedagog ansvarar för att bilder- och tecken som stöd finns tillgängligt vid behov, särskilt till barn med särskilda behov.
- I dialog med specialpedagog tas kontakt med omgivande aktörer vid behov för fortsatt stöd och samverkan förskola och hem gentemot berört barn.

Personal
- Ansvarar för att bilder- och tecken som stöd används i den dagliga verksamheten och undervisningen till alla barn i barngruppen, oavsett särskilda behov.
- Ansvarar för att det finns dagsschema och aktivitetstavla utformade efter barngruppens ålder och behov.
- Alla pedagoger ska ha egen bildknippe utformad efter barngrupp eller enskilt barns behov.
- Alla pedagoger har genom utförd kompetensutveckling inom specialpedagogik, fått ökad kunskap och insikt i både förhållnings- och arbetssätt i undervisningen.

Insats – Vad gör vi?
- Säkerställer i det systematiska kvalitetsarbetet hur förskolan arbetar med till exempel normer, värden och trygghet.
- Aktivt arbete med kartläggning på organisationsnivå för att upprätthålla en välfungerande struktur över hela dagen på förskolan med närvarande pedagoger och en tydliggörande pedagogik, både inne och ute för att säkerställa trygghet och förutsägbarhet över dagen på förskolan.
- Det specialpedagogiska lyftet genomsyrar hela utbildningen i förskolan. I undervisningen ges möjligheter till tidiga insatser och anpassningar för barn i behov av mer stöd.

Inköp
Insats – Vad gör vi?
- Enheten har utarbetat en lärmiljögrupp under 2024 som har extra ansvar att säkerhetsställa inköp av lärmaterial och inventarier till enheten.
- Lärmiljögruppen ska säkerhetsställa att enheten håller en likvärdig kvalitet och jämställda lärmiljöer på enheten.
- Enheten köper in könsneutralt och okodat lärmaterial utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- Enhetens mål är att utforma könsneutrala tillgängliga lärmiljöer på alla avdelningar.
- På enheten finns en medvetenhet vid inköp av material för att säkerhetsställa en likvärdig kvalitet mellan avdelningar och hus.
- Lärmaterial fördelas mellan husen.

Tid - När?
- Inköp sker kontinuerligt under terminen med stöd av lärmiljögruppen.
- Lärmiljögruppen träffas minst 2 ggr/termin.

Ansvar
Rektor
- Godkänner och säkerställer samtliga inköp.

Personal

- Lärmiljöpromenader genomförs inne och ute tillsammans med pedagoger och barn i mindre grupper. Ser över om det finns risk för kränkningar eller utsatthet i de olika lärmiljöerna, både inne och ute.
- Ett aktivt arbete med förhållningssätt och bemötande gentemot barn och vuxna.
- Pedagogerna identifierar platser som kan upplevas som otrygga både i inne- och utemiljön.
- Pedagogerna identifierar hur man fördelar sig i de olika lärmiljöerna för att främja tillgänglighet och trygghet för barnen.
- Enhetens mål är att utforma könsneutrala tillgängliga lärmiljöer inne på avdelningen.
- Utemiljön delas in i zoner som bemannas av ansvariga pedagoger.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning
Ansvar: Alla

Enheten genomför följande kartläggningar:

- Utbildningsförvaltningens enkät
- Utvecklingssamtal
- Intervju/samtal med barn
- Personalens observationer
- Nulägesanalys - självskattning om hur man arbetar med målen
- Kartläggning på organisationsnivå i förskolans systematiska kvalitetsarbete (avdelningsvis).
- Systematiskt kvalitetsarbete - ***Var är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det?***

Barns/elevers medverkan sker genom samtal kring värdegrund och likabehandling.
För äldre barn sker medverkan genom intervjuer.

Nulägesanalys
Ansvar: Rektor, bitr. rektor, specialpedagog, förskollärare och barnskötare
Vår **analys** utifrån ovanstående kartläggningar är att vi behöver arbeta fram ett gemensamt förhållningssätt och öka medvetenheten om vad kränkande behandling innebär både för barn och vuxna.

Mål för kommande år
Utifrån kartläggning och nulägesanalys ser vi att vi behöver arbeta med följande åtgärder:

- På alla vårdnadshavare möten lyfts förskolans värdegrundsarbete fram.
- På alla avdelningar pågår ett fortlöpande värdegrundsarbete med barnen som synliggörs i förskolans pedagogiska dokumentation och lärloggar.
- Fortbildningsinsatser och regelbundna diskussioner kring värdegrund, förhållningssätt och bemötande.

Uppföljning och utvärdering
Ansvar: Alla

Uppföljning genomförs tre gånger per år – augusti, december och juni

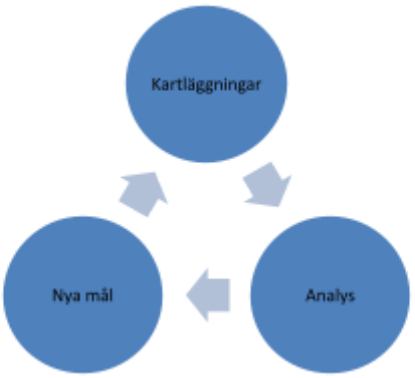

Åtgärder vid akuta händelser
Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar verksamhetens faktiska behov.

Undersökningen ska vara en inventering och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan, till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola/skola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation /reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn/elever

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna. När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering.

- 1. Observationer
- 2. Kartläggningar av miljö och material
- 3. Pedagogiska diskussioner

Analys

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat:

- 1. Samtalstid vid olika situationer fördelas jämnt mellan kön.
- 2. I miljön och kring materialet kom vi fram till att metoden: Lägg till, ta bort eller byt ut kan användas för att upptäcka och åtgärda risk för diskriminering.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn:

- 1. Jämställdhetscertifiering för att öka medvetenheten kring diskriminering.
- 2. Kontinuerligt arbete i jämställdhetsgruppen.
- 3. Ett systematiskt kvalitetsarbete i arbetslagen - Var är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det?

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning genomförs tre gånger per år – mars, augusti, december.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling*.

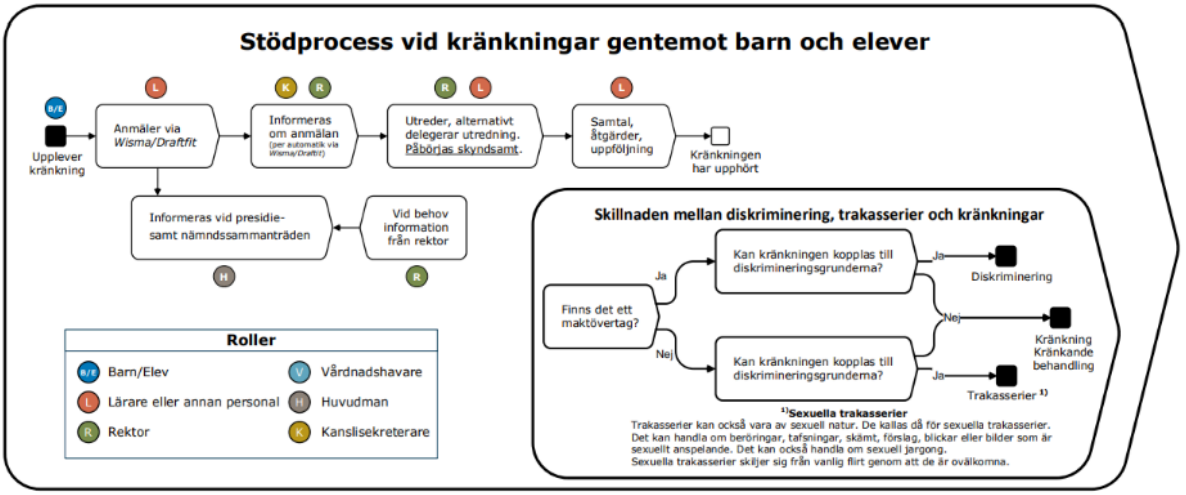

Fördjupnings- och referensmaterial samt pedagogiskt material

Skolverket

A) Modulen - Främja likabehandling

Sökväg: *Lärportalen/Alla moduler/Förskolan/skolans värdegrund/Främja likabehandling*

Modulen består av åtta delar:

1. Ett sammanhållet uppdrag
2. Tillitsfulla relationer
3. Trygghet och studiero
4. Interaktion på nätet
5. Normer, normmedvetenhet och normkritik
6. Normerna i min verksamhet
7. Bemötande och förväntningar
8. Hitta balansen

Varje del av består i sin tur av fyra moment:

- Moment A – individuell förberedelse
- Moment B – kollegialt arbete
- Moment C – aktivitet
- Moment D – gemensam uppföljning

Omfattning
Det tar cirka 30 timmar att arbeta med en modul.

B) Sju timmar om...

Sökväg: *Skolutveckling/Sju timmar om.../Sju timmar om - enkelt och nära*

Här erbjuds möjlighet till kompetensutveckling i form av olika utvecklingspaket med namnet "Sju timmar om...". Utvecklingspaketen utgår från olika områden och innehåller material som kan användas i arbetet med att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mycket mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Innan ni väljer vilket område ni tänker arbeta med bör en analys ha skett utifrån skolans behov.

1) Främja likabehandling

Detta är det första i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar om alla barns och elevers rätt att vara som de själva vill och att bli behandlade med respekt.

2) Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Det här är det andra i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Arbetet syftar till att stärka det förebyggande arbetet. Det handlar bland annat om att genomföra bra kartläggningar och analyser samt att barn och elever är delaktiga i arbetet hela vägen. Ett framgångsrikt arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ökar barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas.

3) Skolans värdegrund – om, genom och för

Ibland talas om ett värdegrundsuppdrag och ett kunskapsuppdrag men egentligen är uppdraget gemensamt och sammanhållet. Arbetet med det här utvecklingspaketet vill bidra till ökad samsyn om hur kunskaper och värden hänger ihop.

C) Stödmaterial

- ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling”
- ”Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder”

Litteratur för personal

I normens öga – metoder för en normbrytande undervisning (Författare: Lovise Brade, Carolina Engström, Renita Sörensdotter, Pär Wiktorsson)

Det stormar i skolan. Normer för genus, sexualitet och etnicitet befästs och utmanas i klassrum, korridorer, personalrum och undervisning. Det gör att vissa elever har medvind genom hela skoltiden, medan andra upplever ständig motvind. Normerna påverkar vilka som synliggörs i undervisningen och vilken stämning som råder i klassrummet och på skolan.

I normens öga är en metodbok för dig som vill arbeta med att ifrågasätta, granska och vända upp och ned på normer. Här hittar du inspiration till att påbörja ett normkritiskt arbete eller till att ta likabehandlingsarbete ett steg längre. Det är också en bok för dig som vill hitta metoder för att arbeta med jämlikhet och är nyfiken på vilken betydelse normer har för förekomsten av diskriminering, kränkningar och trakasserier.

Boken utgår från skolan som helhet och tar upp perspektiv som används av skolledning, arbetslaget, och den enskilde läraren. Metoderna går att tillämpa i skolan, lärarens eget ämne, klassrummet och tillsammans med eleverna. Den är tänkt att ge dig inspiration och redskap för att skapa en jämlik skola.

Skola i normer (Författare: Eva Reimers, Lena Martinsson)
Skola i normer granskar hur normer för hur man ska vara och bete sig upprepas och utmanas av elever och lärare i skolan, på lärarutbildningen och i skolans värdegrundsarbete. Genom föreställningar om normalitet skapas också det andra, det som inte ryms innanför normens gränser och som därför stängs ute. Samtidigt uppstår alltid motsägelser som ger möjligheter till motstånd.

I denna nya upplaga har perspektiven vidgats och normbegreppet används för att belysa fler aspekter av hur normer verkar. Förutom normer om genus, ålder och sexualitet, diskuterar författarna på ett tydligare sätt också rasifiering och klass. Under senare år har betydelsen av dessa normativa processer blivit allt mer påtaglig, både i skolans värld och i samhället i stort. Ytterligare en skillnad är att förskolan, fritids, grundskolan, gymnasiet och högskolan diskuteras som delar i och konsekvenser av globala och nationella normstrider.

Eva Reimers är professor i pedagogiskt arbete med inriktning mot normer och mångfald vid Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet.

Lena Martinsson är professor i genusvetenskap vid Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet

Övrigt material

Unicef

- Barnkonventionen i en låda

Rädda Barnen

- ”Stopp min kropp”

Brottsoffermyndigheten

- ”Jag vill veta”
- ”Liten och trygg”

UR

Värdegrund

Homero Alvarez - Barnens planet

Linda Palm och Lisa Sollenberg - Säg förlåt / Samarbeta / Lyssna och kom överens / Lugna ner dig
Dessa böcker handlar i stort om vänskap och hur konflikter och känslor kan bearbetas i stunden.

Elin Johansson och Ellen Ekman - Veckan före barnbidraget
Boken behandlar klasskillnader och på ett humoristiskt sätt beskriver författaren vardagen hemma hos ett barn och en mamma som inte har mycket pengar.

Katerina Janouch - Så känns det - en bok om känslor
Boken lyfter känslor som arg, kärlek och ledsen i olika kapitel. Mycket diskussionsvänlig.

Anna Platt och Li Söderberg - Sahar som inte syns
En bok om utanförskap och om hur andra barn genom sin närvaro kan se till att ingen blir utesluten.

Andreas och Emelie Sjölander - Barnen i Kramdalen
Handlar om barns rätt till sin egen kropp. Att de inte alls måste krama vuxna om de inte själva vill. Viktig bok i metoo-tider. Ger goda diskussioner om barns rättigheter att bestämma över sin kropp.

Åsa Karsin och Frida Arvidsson - Värsta prutten, Lolly!
Boken bekämpar fördomar om hur flickor och pojkar förväntas vara. Lolly är i boken en livlig, högljudd flicka som genom sin armhåla kan få fram pruttljud i de mest opassande sammanhang. Räddningen blir i slutet när Lolly hjälper en förälder som får tunghäfta att lätta på stämningen genom sin "talang".

Christine Baldacchino - Morris Mickelblad och den orange-röda klänningen
Morris har en favoritsak att ha på sig på förskolan - den orangeröda klänningen, men när han bär denna möter han motstånd hos kompisarna. Kan killar verkligen ha klänning? Bra bok som diskuterar att alla barn gillar olika (och att de inte ska bli styrda av de könsmässiga normerna).